

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

נשא

(חלק כג שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלוקטי שיחות
שבוע פרשת נשא, ג'ט סיון, ה'תשפ"ד (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2024
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

נשא ב

– שיש מקום לומר שהקרבנות של הימים הבאים (לאחרי היום הראשון) אינם ענין של חנוכת המזבח, מפני שהמזבח נתחנך כבר על-ידי הקרבנות של „המקריב ביום הראשון”⁸ – ולכן מלמדנו המדרש שהדבר נחשב כאילו כל נשיא היה המקריב הראשון⁹ וכאילו הוא חנך את המזבח.

אבל צריך ביאור: מה המעלה והחידוש בענין זה ש„העלה עליהם. . . כאילו כולם הקריבו ביום אחרון”¹⁰?

ב. וי”ל הביאור בזה:

הקרבת הקרבנות על-גבי המזבח, שהיא כללות ענין ה„עבודה”¹¹, פועלת

א. לאחר סיום תיאור הקרבנות שהביאו הנשיאים לחנוכת המזבח, כתיב¹ „זאת חנוכת המזבח ביום המשח אתו מאת נשיאי ישראל קערות כסף שתים עשרה (היינו הסך הכולל של הקערות שהביאו כל י”ב הנשיאים) גו”.

ובמדרש על הפסוק איתא²: „והלא קערה אחת הקריבו ביום המשח אותו. . . אלא העלה עליהם הכתוב כאילו כולם הקריבו ביום ראשון (ולא זו בלבד, אלא עוד זאת) וכאילו כולם הקריבו ביום אחרון”.

(ובביאור הדבר כתבו המפרשים³, ש„כאילו. . . הקריבו ביום אחרון” נלמד מלשון הכתוב לאחרי סיכום כל קרבנות הנשיאים⁴ – „זאת חנוכת המזבח אחרי המשח אותו”).

וצריך להבין: בשלמא המעלה „כאילו. . . הקריבו ביום ראשון” מובנת היא: הן מצד ה„גברא” – שהמקריב ראשונה מורה על כך שהוא „חביב יותר”⁵ והוא „גדול”⁶ מהאחרים; והן מצד ה„חפצא”, מצד חנוכת המזבח?

(1) פרשתנו ז, פד.

(2) במדב”ר פי”ד, יג (בסופו). ועד”ז שם לפניו פי”ג, ט. – ביאור המדרש ע”ד החסידות ראה לקו”ת פרשתנו כט, ב.

(3) מתנות כהונה פי”ג שם.

(4) פרשתנו שם, פח.

(5) ל’ המדרש – במדב”ר שם, ח.

(6) במדב”ר שם, ט.

(7) ויש לומר שזהו החילוק בין ב’ המד”א במדב”ר (פי”ג, ט) אם נלמד מן הפסוק (ז, יג)

„וקרבנו”, או מן הפסוק „זאת חנוכת המזבח גו”:
הלימוד מ„וקרבנו” הוא בנוגע להמעלה בה„ראשון” (שמצד הגברא), כלשון המדרש „אין זה גדול מזה” (ועד”ז הדרשה – שם, ח); משא”כ הלימוד מ„זאת חנוכת המזבח” הוא בנוגע להמעלה שמצד החנוכה (שמצד החפצא) (וראה במדב”ר פי”ד, יב (בסופו)).

(8) ראה עד”ז אלשיך פרשתנו כאן.

(9) או שכולם הקריבו כאחד.

(10) בדוחק אפ”ל שזה מדגיש יותר „שאין זה גדול מזה” (במדב”ר פי”ג, ט) [ועד”ז מ”ש במדב”ר (שם, ח) בנוגע ליהודה „אתה הוא שהקרבת אחרון”]. וראה אלשיך פרשתנו שם. אבל נוסף על הדוחק (שהרי כיוון ש„כולם הקריבו ביום ראשון” אין מעלה לא’ על השני) – אינה מובנת המעלה שב„אחרון” בענין חנוכה – התחלה! וראה במדב”ר פי”ד (שבהערה 7): שכל השבטים הם שוים וחביבים כולם כאחד לפני הקב”ה שהעלה עליהם הכתוב כאלו ביום ראשון הקריבו (ותו לא).

(11) ראה אבות פ”א מ”ב ובמפרשים שם. ובכ”מ.

הביאו את אותם הקרבנות, מכל מקום לכל נשיא היו בזה כוונות שונות משל רעהו, בהתאם לדעה שלו ולשבט שלו («כברכתו» – ברכה שלו) – «כל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו», ובמדרש²⁰ פורטו הכוונות השונות של כל פרטי הקרבנות, נשיא נשיא וכוונותיו].

עפ"ז מובן, שחנוכת המזבח היתה בכל יום מ"ב הימים²¹ באופן שדש, אופן שלא היה כלל ב"א הימים האחרים. ונמצא שחינוך המזבח לא נשלם כי אם לאחר שכל הנשיאים הביאו את כל קרבנותיהם, ורק לאחר שכל נשיא הקריב קרבנו («לפי דעתו», וחנך את המזבח (באמצעות ו) באופן העבודה שלו), או אז נתקיימה «חנוכת המזבח»; ולדוגמא: רק ביום השנים-עשר נתחנך המזבח לקירובם של בני ישראל משבט נפתלי, שחיהם הם באופן של «אילה שלוחה הנותן אמרי שפר»²².

ג. עפ"ז יובנו דברי המדרש ש«העלה עליהם הכתוב כאילו כולם הקריבו ביום ראשון וכאילו כולם הקריבו ביום אחרון»:

אע"פ שבכל יום (מ"ב הימים) נתחדש ונוסף פרט בפני עצמו בחינוך המזבח (על-ידי קרבנות הנשיא שהקריב ביום זה) – ישנה מעלה

התקרבות של המקריב אל הקב"ה (קרבנות מלשון קירוב¹²), כמבואר בכמה מקומות¹³.

והנה ידוע¹⁴ שההתחלקות של בני ישראל ל"ב שבטים מבטאת חילוק ביניהם באופן שבו כל אחד מהם משמש את קונו, שהרי «איש אשר כברכתו ברך אותם»¹⁵ «לשמש» על-ידי «כל מעשיך» וכו' (שב) «מעשים» אלו חלוקים השבטים זה מזה (כמפורש בכרכות), וגם בעבודה הרוחנית שבהם¹⁶, והיינו שעבודת ה' נחלקת ל"ב דרכים כלליות, ולכל נשיא ושבט יש דרך מיוחדת לו בעבודת השם.

וי"ל שזהו הטעם לכך שחנוכת המזבח היתה על-ידי י"ב הנשיאים דוקא¹⁷ – ולא על-ידי משה ואהרן¹⁸ – משום שכל נשיא «חנך» את המזבח בהתאם לעבודה שלו, על-ידי הבאת קרבנות המתאימים בתוכנם לדרכו בעבודת השם.

[וכמבואר במדרש¹⁹ שאע"פ שכולם

12 להעיר מכתובות (י, סע"ב) ובפרש"י שם: מזבח כו' מחנכ את ישראל אל אביהם.

13 ס' הבהיר ס' קט (מו), ועייג"כ זח"ג ה, רע"א. בחיי ויקרא א, ט. של"ה מס' תענית (ריא, ב). פע"ח שער התפלה פ"ה. ועוד.

14 ראה פע"ח בהקדמה לשער א'. ועוד. עמה"מ ש' עולם הבריאה פ"א (בהגהה). שער הכולל בהקדמתו. וש"נ. ועוד. וראה לקו"ש ח"ו ע' 11 (בהערה). שם ע' 304. ח"י ע' 97 ואילך. לעיל ע' 6 וש"נ.

15 ויחי מט, כח. וראה מפרשים שם.

16 ראה תו"א ר"פ ויחי. אוה"ת שם (כרך ה תתקצו, א ואילך. כרך ו תתשלח, ב ואילך).

17 ראה לקו"ת ברכה צה, ג.

18 ראה אוה"ת פרשתנו ז, י.

19 במדב"ר פ"ג, יד. – אבל לדעת ר' פנחס בן יאיר (שם פ"ד, יב) הקריבו כולם לכוונה אחת.

וראה פרש"י פרשתנו שם, יט ואילך – נת' בארוכה בלקו"ש ח"ח ע' 41 ואילך.

20 פ"ג (שם ואילך) ופי"ד (א"יא).

21 וכפשוטו לשון הכתובים (שם – י; יא; פד; פח) שקרבנות כל הנשיאים היו לחנוכת המזבח. ובלשון המדרש (במדב"ר פי"ד שבהערה 10): עד מלאת י"ב יום לא נגמרה חנוכת המזבח.

22 ויחי מט, כא. וראה במדב"ר פי"ד, יא עניני ורמזי קרבנות נשיא נפתלי.

שאלו הקריב אחד מהן יותר על חבירו לא היה קרבן אחד מהן (הקרבן של שבט אפרים שחל ביום השבת²⁶) דוחה את השבת:

הטעם שקרבנות חנוכת המזבח דוחים את השבת הוא מפני ש,העלה עליהם הכתוב כאילו כולם הקריבו ביום ראשון כו' ביום אחרון, ולכן „היה נחשב לקרבן ציבור שדוחה שבת.“ וההוכחה לכך היא מזה ש„לא היה קרבן אחד מהן יותר על חבירו“: כיון שבכל יום הובאו אותם הקרבנות, הרי זו הוכחה שקרבנו של כל יום לא היה (רק) קרבן מיוחד של נשיא מסוים, אלא היו אלה (גם) קרבנות הציבור, וממילא היו הקרבנות בשוה אצל כל השבטים²⁷.

ה. אך עדיין יש להבין: כיצד ענין זה (שנחשב הדבר כאילו הביאו כל הנשיאים קרבנות בכל יום ויום בתורת קרבנות ציבור) עולה בקנה אחד עם המבואר במדרש (כנ"ל) ש„כל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו“²⁸?

ומאידך: אם קרבנות הנשיאים הנם (גם) קרבנות הציבור, למה לא יכלו כולם להקריב יחד ובאותו היום? ובפרט שמלכתחילה אכן כך היה בדעתם של הנשיאים לעשות²⁹, כמו שכתוב³⁰, ויקריבו הנשיאים את חנוכת המזבח ביום המשח אותו ויקריבו

מיוחדת ביום הראשון וביום האחרון: ביום הראשון היתה (ההתחלה ו)הפתיחה של חינוך המזבח, ועוד ועיקר – אז נעשה גם הענין הכללי (נוסף על הפרט של שבט יהודה) ונתהוותה המציאות של מזבח מחונך; ואילו ליום האחרון ישנה המעלה, שבו נתחנך המזבח (גם עבור השבט האחרון, שבט נפתלי, ועי"ז – נעשה מחונך) עבור כלל ישראל בתור כלל בפועל²³.

וזהו כוונת דברי המדרש „העלה עליהם הכתוב כאילו כולם הקריבו ביום ראשון וכאילו כולם הקריבו ביום אחרון“: על-ידי כל נשיא ונשיא נפעל לא רק הפרט שבחנוכת המזבח השייך לקרבנות שלו, אלא הכתוב מעלה עליו כאילו בידו גם מעלת כללות החינוך, מעלת (שאר כל הפרטים „בכח“ ו)כללות חינוך המזבח בפועל.

ד. כיון שבתורת אמת נאמר „כאילו כולם הקריבו ביום ראשון . . אחרון“, הרי מובן שיסוד הדבר הוא בכך שכל נשיא ונשיא הוא באמת חלק מ„כולם“, והדברים אמורים הן לגבי המעלות של היום הראשון והן לגבי המעלות של היום האחרון הנ"ל.

ובזה ביארו המפרשים²⁴ את דברי המדרש הסמוכים לעיל שם²⁵ – „ולא הקריב אחד מהן יותר על חבירו

(26) ראה בארוכה בזה לעיל ע' 42 ואילך.

(27) ראה דעת רפ"י הובא לעיל הערה 19.

(28) ולכאורה דוחק לומר שמדרש זה אתי כדעת רפ"י שס"ל שהקריבו לכוונה אחת (כבהערה הנ"ל).

(29) רמב"ן פרשתנו ז, ב. אוה"ח שם, י. פנים יפות שם, יא. וראה גם במדבר' ספ"ב. רא"ם לפרש"י פות פרשתנו שם. ועוד.

(30) פרשתנו שם, י.

(23) כי בכח – הרי כאילו כולם הקריבו ביום ראשון.

(ולחידודא) י"ל נפק"מ בנוגע לכוונת „לשם בעלים“ דקרבן תמיד בימים הראשונים.

(24) ידי משה (ועד"ז במהרז"ו) לבמדב"ר פ"ד, יג. וראה גם זית רענן ליל"ש פרשתנו רמז תשיז. וראה פנים יפות פרשתנו ז, ב. שם, יא.

(25) פ"ד שם.

ו) חנוכת המזבח – ומדוע הביאו הנשיאים נדבה זו באותו הזמן?³⁸

ועוד צריך להבין: איך יתכן הדבר, שאף שכל אחד מהנשיאים הביא את תרומתו באופן של נדבת הלב (ובהדגשתו)³⁹, מכל מקום לא הביא כל אחד דבר שלם לעצמו, אלא: (א) „עגלה (אחת) על שני הנשיאים”³⁶ (ולא כל נשיא עגלה לעצמו); (ב) גם בנוגע ל„שור” (שהביא כל נשיא בפני עצמו)³⁶ היתה הנדבה באופן שהשור היה „חצי דבר” ונזקק לשור נוסף (שני בקר לכל עגלה)⁴⁰?

ז. ויש לומר ביאור בכל זה (בפנימיות ורמז הענין):

לכל איש ישראל ישנן שתי מעלות כלליות:

(א) המעלות שבהן הוא משתווה לכל בני ישראל, שהרי „אב אחד לכולנה”, ויתירה מזה – מצד (שורש) הנשמות כל ישראל הם מציאות אחת.⁴¹

(ב) המעלות הפרטיות, בהתאם

הנשיאים את קרבנם לפני המזבח” – אלא שאף על פי כן ציוה הקב”ה ש„נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום (דוקא) יקריבו את קרבנם”³¹?

ובהכרח לומר שהיו בזה שני הענינים והגדרים³²: קרבנות הנשיאים היו קרבנות הציבור, „כולם”, וביחד עם זה כל נשיא „משלו הביא”³³ דוקא, והרי לא מצינו שהוצרך להיות „מוסרו יפה יפה”³⁴, ואדרבה, „לדעתו הקריב” – והכתוב מדגיש ואומר „זה קרבן נחשון בן עמינדב”³⁵ וכיוצא בזה – היינו שההקרה בפועל של כל נשיא היתה נבדלת מחברותיה, ולפי דעתו דוקא, וממילא גם נערכה ביום בפני עצמו, וכדלקמן.

ו. ענין נוסף (בשייכות לנדבת הנשיאים) הדורש ביאור:

טרם הביאו הנשיאים „את קרבנם לחנוכת המזבח” (אף כי יחד עמם), הביאו תחילה „שש עגלות צב ושני עשר בקר”³⁶, והקב”ה ציוה למשה³⁷ לתת את העגלות והבקר לבני לוי לשאת המשכן.

ואינו מובן: לנדבה זו אין לכאורה כל שייכות אל (העבודה במשכן

31) שם, יא.

32) ולפי המבואר בלקו”ש (שבהערה 19) בדת רש”י – גם בהכוונות עצמן היו ב’ קצוות אלו.

33) ספרי ופרש”י פרשתנו ז, יב. במדב”ר פ”ג, ז. שם, יג (בסופו).

34) כמו שצ”ל ביחיד כשמוסרו לענין דצבור (ר”ה ז, ריש ע”ב. ועוד).

35) ז, יז.

36) פרשתנו שם, ג.

37) שם, ד ואילך.

38) ראה גם פנים יפות פרשתנו (שם, ב). – ברמב”ן שם (בפ” ה) שהביאו קרבנותיהם לחנוכת המזבח בעגלות אלו (אלא שאח”כ ציוה ה’ למשה שיקח אותם לשאת המשכן). אבל בפרש”י (שם, י) מוכח שהיו ב’ נדבות שונות. וכן מפורש במדב”ר (פ”ב, טז) ש„התנדבו העגלות שתהיו נושאים אותו (המשכן) בהם”.

39) במדב”ר שם. ועוד. פרש”י פרשתנו שם, ג (ולעיל ויקהל לה, כז – אבל שם הכוונה להקרבנות „לחנוכת המזבח” (ולא להעגלות כו)). וראה לקו”ש חט”ז ע’ 424 הערה 3.

40) ואף שמצינו ע”ד בתרומת המשכן „מחצית השקל” – שם ה’ הציווי דמחצית, משא”כ בנדו”ז שהי’ נדבת לבס.

41) ראה תניא פרק לב. קונטרס אהבת ישראל. וש”נ.

בשעה ירגיש [לא רק את הזדקקותו גם לחברו (משום שהוא חסר את המעלה שיש לחברו). אלא] את היותו מציאות אחת עם זולתו, באחדות גמורה.

וההסברה בזה:

בתוך ביאורו של רבינו הזקן⁴³ שמציאותם של בני ישראל היא באופן ש"כולם צריכין זה לזה" מפני שכל אחד "אין לו שלמות בלי חברו", הוא מוסיף – בלשון זו – שעי"ז נפעלת אחדות, מבלי ימצא האדם ראש וסוף" (ומבאר שם שזהו מצד, בחינת עיגולים, כעיגול "שאין לו בחינת ראש וסוף").

ולכאורה אינו מובן: ענין זה שכל יהודי משלים את זולתו, עד שאפילו זה שהנו בדרגא של "רגלים" יש לו מעלה שאין לראש ("שצריך להלך בהם וגם הם מעמידי הגוף והראש") – מבאר רק את היותו של חברו "ראש" אליו; אבל כיצד נעשה על-ידי ענין זה אופן של אחדות, מבלי ימצא האדם ראש וסוף?⁴⁵

ט. ויש לומר, שבזה מרמז רבינו הזקן לענין נעלה יותר, הכורך יחד את שני סוגי האחדות הנ"ל: המעלות והכחות הפרטיים של איש ישראל אינם מנותקים מעצם הנשמה שלו, אלא הם באים ונמשכים מעצם הנשמה (הנושאת בתוכה את כל הפרטים)⁴⁶. ומזה נובעת

לחילוקי המדרגות שישנם בין בני ישראל: ראשיכם גו' ועד שואב מימך⁴², "שיש בכל אחד ואחד בחינות ומדרגות מה שאין בחברו"⁴³.

ואף סוג זה של מעלות מביא לאחדות בין כל בני ישראל, כי בשעה שיהודי יודע ומרגיש ש"כולם צריכין זה לזה" ואין לאיש "שלמות בלי חברו"⁴³, מביא הדבר לכך שיתאחד עם זולתו ועם יהודים נוספים, שעי"ז ישלים האחד את חברו. וכידוע שכל בני ישראל מרכיבים ומעמידים יחדיו "קומה אחת שלמה"⁴³.

ובכל אחד משני הסוגים ישנה מעלה על פני חבריו⁴⁴:

מצד הסוג הראשון האחדות היא גדולה יותר, כי היא נובעת מכך שכל בני ישראל הם מלכתחילה מציאות אחת; ואילו בסוג השני, האחדות היא תוצאה מן ההתבוננות בזה שכל אחד נזקק לרעהו (וממילא – כל אחד עודנו מציאות לעצמו, נפרד מזולתו);

אולם מאידך ישנה מעלה באופן האחדות השני, משום שפעולת ההתאחדות שבו היא גם מצד עניניו הפרטיים של האדם (שבהם הוא חלוק מזולתו) – שאפילו בפרט שלו, במקום שבו הוא מרגיש את מעלתו⁴⁵, הנה גם מצד פרט זה חש הוא שאינו שלם ללא זולתו.

ח. אמנם, תכלית הכוונה היא ששתי המעלות יתאחדו – שגם באופן שבו הוא מכיר במעלתו הפרטית, הנה בה

(45) ולא משמע שזוהי האחדות באופן ד"אחד" (שלמעלה מהתחלקות – ראה לקו"ש ח"ד שם) – כי הלשון שבפנים בא בהמשך הביאור איך שכ"א משלים את השני. ע"ש.

(46) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 160. ח"ח ע' 116.

חכ"א ע' 258.

(42) נצבים כט, ט"י.

(43) לקו"ת ר"פ נצבים.

(44) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1141 ואילך.

במצוה פטור מן המצוה⁵⁰, שזהו מפני שכל אחת מהמצוות כלולה מכל המצוות, וממילא, אף על פי שבגלוי הוא מקיים רק מצוה פרטית זו, נחשב הדבר כאילו קיים את כל שאר המצוות (הכלולות במצוה זו בהעלם).

י. וזהו גם הביאור באופן וסדר נדבת הנשיאים לחנוכת המזבח:

כדי שחנוכת המזבח תהיה בתכלית השלמות, היה צורך באיחוד שני הקצוות:

מצד אחד היתה העבודה של כל נשיא (שבט) מצד ענינו הפרטי – „כל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו” – ולכן היה הדבר מחולק גם בזמן, שכל הקרבה היתה ביום בפני עצמו;

אבל מאידך, היה צורך שבזה גופא יורגש שגם מצד עבודתו הפרטית של נשיא ושבת זה הרי הוא מציאות אחת עם כל שאר הנשיאים והשבטים.

וזהו כוונת המדרש „כאילו כולם הקריבו ביום ראשון . . . ביום אחרון” (וכנ”ל סעיף ד – דהיינו משום שהקרבות שבכל יום היו קרבנות הציבור) – כי הקרבנות של כל יום כללו בתוכם גם את עבודות (ה”הקרבות”) הציבור של „כולם”;

ומהאי טעמא גופא הקריבו כל הנשיאים את אותם הקרבנות – כי בכל אחד מהקרבות נמצאת (מרומזת) עבודת הציבור, של „כולם” (והחילוק

גם התכללות הכחות, שכל כח (פרטי) כולל את כל הכחות –

כיון שהשורש והמקור של כל כח הוא עצם הנפש, שהוא הנושא את כל הכחות – לכן בכל כח (מצד ה”עצם” שבו) כלולים כל שאר הכחות⁴⁷.

ועל־דרך־זה הוא בנוגע ל”קומה אחת שלימה” של כלל ישראל⁴⁸: זה שכל המעלות הפרטיות של כל בני ישראל מעמידות ומרכיבות יחד „קומה אחת שלמה”, הרי זה מפני שכל בני ישראל הם בעצם מציאות אחת מצד שורש נפשם, כי משם נמשכות המעלות הפרטיות (כנ”ל); ומהאי טעמא הנה גם המעלה הפרטית של כל איש ישראל כוללת בתוכה את כל שאר המעלות של כל ישראל.

ומצד זה נוצר אופן של אחדות (גם מצד המעלות הפרטיות של בני ישראל) „מבלי ימצא האדם ראש וסוף” – כי באופן זה אין יתרון ליהודי אחד על פני חברו; אצל כל יהודי ישנן כל המעלות, והחילוק אינו אלא בנוגע לגילוי והעלם: אצל אחד נמצא ענין ה”ראש” בגילוי ושאר המעלות כלולות בזה (בהעלם); ואצל זולתו נמצאת מעלה אחרת בגילוי וכל שאר המעלות הן בהתכללות (בהעלם) בה.

על־דרך המבואר⁴⁹ בענין העוסק

47 ראה מאמרי אדה”ז – פרשיות נח ע’ עב. תר”ח נח עב, סעיף ו. ואלך. ד”ה החלצו תרנ”ט פ”ו. וראה במקומות שנשמנו בס’ הערכים חב”ד (ח”א) ע’ אברים סעיף ו. ערך אדם סעיף א. ועוד.

48 בהבא לקמן ראה סהמ”צ להצ”צ מצות אהבת ישראל פ”א.

49 צפ”ג כללי התורה והמצות ע’ עוסק

במצוה כו. וע”ד החסידות – המשך תרס”ו ע’ סח. תרכב. ד”ה לסרבה המשרה ה”ש”ת פ”ג. ועוד.

50 סוכה כה, א.

שהביא זולתו, כנ"ל ס"ו – ודבר זה בא לבטא⁵³ שכל נשיא בפני עצמו יכול לפעול רק כאשר חברו משלימו⁵³. ולכן הביאו הנשיאים את העגלות כו' כולם יחד כנדבה אחת (כללית), וגם כאשר משה לקחן מאתם, לא היו בזה חילוקים בין נדבת נשיא אחד לנדבת משנהו⁵⁴.

ורק לאחר מכן⁵⁵ היתה חנוכת המזבח, שבה כל נשיא בפני עצמו הביא את הקרבנות בנפרד – ובתוך זה גופא⁵⁶ המשיכו את האחדות הגמורה.

אינו אלא איזו עבודה ניכרת בגילוי, כנ"ל⁵¹.

יא. ובזה תבואר גם שייכות נדבת העגלות לחנוכת המזבח:

כדי שיתאפשר לפעול את ענין האחדות (עד לאופן של – „מבלי ימצא האדם ראש וסוף“) גם מתוך ההתעסקות בעבודה פרטית, הקדימו הנשיאים להביא נדבה המבטאת (ונובעת מ)אחדות שלמעלה מהתחלקות⁵², וזה נתן את הכח לפעול התאחדות (גמורה) גם בעבודות הפרטיות.

וזה היה תוכן ההקדמה של נדבת העגלות: כל נשיא הביא מחצית העגלה בלבד, וגם השור שהביא יכול לבוא לידי שימוש רק ביחד עם שור

53 ע"ד הענין ד„מחצית השקל“ (ראה לעיל הערה 40) – ראה לקו"ש ח"ב (ע' 189) ועוד שזהו מהרמזים במחצית השקל.

53* הכוונה כאן היא לא (רק) להענין דחבירו משלימו מצד המעלה פרטית שיש בכאו"א (כנ"ל סעיף ז), כ"א (בעיקר) מצד זה שכולם יחד) הם מציאות אחת שלמעלה מהתחלקות, שלכן הביאו נדבה אחת כו', ככפנים. 54 ויש לומר שזהו ג"כ מש"נ (שם, ו) „ויקח משה את העגלות גו' ויתן אותם אל הלויים“ (סתם), ורק לאח"ז (שם, ז"ח) מפרט כמה עגלות כו' נתן לבני גרשון ולבני מררי – כי מכיון שהיא נדבה אחת, לכן גם הנתינה ללויים היתה באופן כזה: (מקודם) נתינה כללית ללויים, ואח"כ חלקו אותם לבני גרשון ולבני מררי.

55 ע"פ המבואר בפנים יומתק (גם בפנימיות הענינים) מ"ש הרמב"ן (ראה לעיל הערה 38) שקרבנות דחנוכת המזבח הביאו הנשיאים בתוך העגלות.

56 ולכן גם בחנוכת המזבח, מקודם (ביום ראשון) הקריבו כל הנשיאים את קרבנם לפני המזבח (שם, י), כולם ביחד (ע"ד בנדבת העגלות כו'), אלא שאח"כ בא הציווי (שם, יא) נשיא אחד ליום גו', שהקרבה בפועל צ"ל כל אחד ביום בפ"ע –

כי עי"ז שהתחלת ההקרבה (דחנוכת המזבח) היתה באופן של אחדות גמורה (כולם ביחד), נמשך האחדות גם אח"כ, בהקרבת כל יום ויום

51 ע"פ"ו אולי יש להוסיף ביאור בהוראת אדני"ע (היום יום א' ניסן) שאפילו כהן או לוי צריך לומר ה"יהי רצון" שלאחרי אמירת הנשיא (מר"ח ניסן ואילך) – אף ששבת לוי לא הביאו קרבנות לחנוכת המזבח; וגם: מכיון שיודע בודאי שהוא משבט לוי איך יתפלל שבאם אני עבדך משבט פלוני כו' שיאירו עליו מהאורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבט (לא דלוי)? כי כל שבט כלול מכל השבטים, ולכן אפשר לכאו"א מאיזה שבט שהוא, לקבל מהאורות הכלולות בכל שבט ושבת (ובהיום יום שם: כי זה שייך לעיבור).

[ומה שאומר „שבאם אני משבט (פלוני) כו“ – אף שכנ"ל יש בו כל שבט ושבת בודאי – ה"ז מפני שבאם הוא משבט פלוני כפשוטו, מקבל מהאורות דשבת זה בגלוי, ביתר שאת ויתר עז (משא"כ אם הוא משבט אחר מקבל רק מעין כו'). ויש לומר, שע"י שמתפלל „שבאם אני משבט כו“, ה"ז גופא מסייע לגלות שייכותו לשבט דיום זה. ולכן גם כהן או לוי מתפלל בנוסח זה כי ע"י התפילה מתגלה שייכותו לשבט פלוני, ועצ"ע.]

52 ראה סד"ה אתה הבדלת תש"ב. ועוד. ולהעיר מסד"ה וידבר אלקים (הא) תרצ"ט. ועוד.

נ' אמה . . טול חמשים . . ועשה ממנו רצועות⁶¹ . . בריבוע יהיה ארכו כרחבו ע' אמה כו' ועל זה אמר שבעים שקל וגו'.

ולכאורה אינו מובן:

(א) הלא השלשים אמה של אורך המשכן נכללים כבר במאה האמה של אורך החצר – ואם כן איך יתכן לחשבם בשנית בנוסף על המאה אמה – ולחשב ט' הכל של ק"ל אמה?

(ב) לאחר שישנו המספר ק"ל (הכולל את מדת החצר עם המשכן) – מדוע היה צורך להקריב קרבן נוסף „כנגד החצר בלא המשכן“?

(ג) מהי הסברא של מאן דאמר שה„שבעים שקל“ אינם „כנגד החצר בלא המשכן“ אלא כנגד כל החצר (ובפרט שמצד זה צריך לחדש שה„שיריים“ אינם⁶² בכלל החישוב)?

יג. ועל־פי הנ"ל יש לומר ששלשת האופנים הנ"ל בחישוב אורך החצר [(א) שלשים ומאה – מספר הכולל את מדת החצר והמשכן יחדיו, וביחד עם זה גם את מדת המשכן בפני עצמו, (ב) „החצר בלא המשכן . . שבעים אמה“, (ג) מאה אמה של החצר (שבה נכלל אורך המשכן)] הם בהתאם לשלשת הענינים הנ"ל בקדושת המשכן:

61 כאשר מדובר אודות הקדושה הכללית של המשכן – אורך החצר מחושב כמאה אמה, הכוללים את כל המשכן כאתחלה;

כאשר הכוונה היא להדגיש את

יב. כשם ששלשת ענינים אלו ישנם אצל יהודי – (א) היותו מציאות אחת מלכתחילה עם כל בני ישראל, ללא התחלקות, (ב) מעלתו הפרטית, (ג) איחוד העצם שלו (כנ"ל) עם הפרט –

על־דרך־זה מצינו שלשה ענינים אלו גם במשכן⁶³:

(א) הקדושה הכללית של המשכן, המקיפה את כל המשכן – כל חלקיו ופרטיו – בשוה.

(ב) הקדושות הפרטיות של חלקי המשכן – קדושת החצר, קדושת אהל מועד וקדושת קדש הקדשים.

(ג) יחוד שתי הקדושות ביחד (ומצד זה נוספת קדושה יתרה בקדושה הפרטית).

ועפ"ז יש לבאר דברי המדרש בנוגע לקרבנות נשיא שמעון⁶⁴ – שהקריב „על סדר מעשה המשכן“ – וז"ל⁶⁵:

קערת כנגד חצר המשכן שהיה מקיף את המשכן . . שלשים ומאה משקלה כמה דתימא⁶⁶ אורך החצר מאה באמה והמשכן שהיה בתוכו שלשים אמה ארכו הרי מאה ושלשים. מזרק אחד כסף כנגד החצר בלא המשכן שהיתה ע' אמה [וכן משקל המזרק שבעים שקל, מת"כ] . . דבר אחר החצר היה ארכו ק' אמה ורחבו

כפ"ע. ולהעיר מפנים יפות (שצוין לעיל הערה 24).

57 ראה בארוכה בזה לקו"ש חכ"א ע' 252 ואילך.

58 שמוזה מובן גם לשאר השבטים, שהרי בענין המבואר לקמן בפנים – אין כל סברא לחלק ביניהם.

59 במדב"ר פי"ג, יט.

60 תרומה כז, יח.

61 ראה רש"י עירובין כג, ב (נעתק בעץ יוסף לבמדב"ר שם).

62 ראה בהמצויין בהערה הקודמת.

הקדושות הפרטיות שבמשכן – רחבו באופן של „ארכו כרחבו“:

לפי הדעה הראשונה, עיקר ההדגשה בחנוכת המזבח היא – מעלת הפרט (שענין האחדות נמשך גם בפרט), ולכן לא היתה הקדושה הכללית (כפי שהיא בפני עצמה) נוגעת כל-כך [והשייכות והרמז לענין זה היו בנדבת העגלות כו, כנ"ל סי"א];

משא"כ לדעה השניה עיקר העילוי כאן הוא – מעלת הכלל, והחידוש שבחנוכת המזבח הוא הוראתה שגם בפרטים ניכרת ומורגשת מעלת הכלל;

ולדעה זו הרמז אינו על הקדושה הפרטית (כפי שהיא בפני עצמה), ולכן לשיטתה ה„שבעים“ הם החשבון של כללות שטח החצר (משא"כ שטח המשכן שקיבל קדושה נוספת – פרטית) – מעלת הכלל.

(משיחות ש"פ צו תש"נ. יום שנח"ת תשמ"ב.
ש"פ ויקרא, ה' ניסן, תשמ"ג)

מחשבים את ה„חצר בלא המשכן“ (שבעים אמה), היינו את החצר כקדושה בפני עצמה;

ואילו איחוד שתי הקדושות מגיע למספר ק"ל, הכולל הן את הכלל – „מאה“ (שבו השלשים של המשכן אינו קדושה בפני עצמה אלא חלק מהכלל) והן את השלשים של המשכן כפי שהם (קדושה) בפני עצמם.

ומטעם זה, כשהקריב נשיא שמעון קרבנות לחנוכת המזבח – השייכת לשלשת העינים הנ"ל כפי שהם (בנוגע ל)בני ישראל, כנ"ל בארוכה – כיון בקרבנותיו ש„כנגד מעשה המשכן“ גם לאותם העינים כפי שהם באים לידי ביטוי בנוגע למשכן.

יד. וזוהי גם ההסברה בשתי הדעות – אם החשבון של „שבעים שקלים“ הוא „כנגד החצר בלא המשכן“ או כנגד מאה אמה ארכו וחמשים אמה

